

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminică.

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

**Întreaga ediție a nr. 1
din „FOAIA POPORULUI“
a trecut și nu mai putem deci
trimite acest număr domnilor
abonați, care s'au abonat
dela 10/22 Ianuarie încoace.**

Administrația.

Autonomia Ardealului.

Cel dintâiu și cel mai de căpetenie punct al programului partidului național românesc, despre care am vorbit la locul acesta în numărul nostru trecut, este **autonomia Ardealului.**

De când s'a statorit programul la 1881, toate conferențele naționale, toate gazetele naționale românești și toți bărbații de frunte ai partidului au stăruit pentru **autonomia Ardealului** și au propovedit, că aceasta este cea dintâiu dorință a Românilor, dela care nimica nu pot lăsa.

Fiind dar' **autonomia Ardealului** un lucru atât de însemnat, datori ne simțim a-l desfășura aicea în limba și la înțelesul sătenilor noștri, pentru-ca fiecare cetitor al „Foi Poporului“ se știe apriat de ce este vorba. Căci partidul nostru național dorește, ca toți Români să se însufletească și să lupte pentru **autonomia Ardealului**, și e lucru firesc că omul

se poate însufieți numai pentru aceea ce înțelege și îi cunoaște trebuința.

Ca să putem face cu temei acest lucru, rugăm pe cetitori să ne urmeze o clipă în adâncimea vremilor trecute.

Românii locnesc pământul Ardealului tocmai dela anul 105 după nașterea Mântuitorului, adică tocmai de 1788 de ani, de când împăratul Romei, Traian, 'i-a adus din Italia și din alte părți ale împărăției romane.

Ungurii au venit cu mult mai târziu pe aceste locuri, anume pe la 888 după Christos. Dar' și atunci nu au venit de-adreptul în Ardeal, ci s'au așezat cu taberile și stavele lor de cai pe șesurile sau pustele cele întinse ale Țerii-Ungurești, pe care le-au și luat în stăpânire.

Într'un târziu însă o căpetenie de a lor cu numele Tuhutum a străbătut cu oaste și prin munții Ardealului, ca să le iee și pe aceste în stăpânire. Pe acele vremuri era voevod sau domn al Românilor ardeleni un bărbat viteaz care se numia Gelu. Acesta a eșit cu voinicii înarmați ai poporului seu înaintea lui Tuhutum, ca să-și apere țeara în contra năvălitorilor străini. A voit însă Dumnezeu, că în lupta ce s'a încins între Gelu și Tuhutum, cel dintâiu se cadă mort pe câmpul de bătae. Văzând Români, că domnul și stăpânul lor nu mai trăește, și neavând acesta fii, care să-și urmeze în domnie, s'au înțeles între sine ca să nu mai verse sânge omenesc, ci să facă pace cu Tuhutum. Și

au făcut pace așa, că au ales de bună voe pe Tuhutum de domn al Ardealului și au dat voe Ungurilor acestuia să se așeze în țeară. Au făcut însă legătuiță cu jurământ, că Ardealul să fie și al Românilor băștinași și al Ungurilor de nou veniți, nici unul din aceste două popoare să nu fie asupra de celalalt, ci să trăească ca frații și să stăpânească țeara după legile și obiceiurile cele vechi.

De atunci încoace multă vreme Ardealul, având domn care se numia Voevod, a stat în oare-care legătură cu Țeara-Ungurească, dar' nici-odată nu a fost stăpânit de aceasta, ci s'a stăpânit singur pe sine, ceea-ce însemnează, că a fost **autonom**. În acele vremuri Ungurii nici cu o sfărmitură nu au avut mai multe drepturi ca Români, și adese s'a întâmplat, că au șezut Români în scaunul de voevod al Ardealului. Adevărat, că nu toți Români au avut drepturi la stăpânirea țerii, ci numai nobilii sau nemeșii, dar' aceasta și pentru Unguri așa era pe acele vremuri. Până la anul libertății 1848 numai nemeșii și în parte preoții aveau drepturi, fie Unguri, fie Români.

În chipul acesta au stat lucrurile până la anul 1526. În acest an Ungurii din Țeara-Ungurească au fost crâncen bătuiți de Turci în bătălia dela Mohaciu, așa că țeara lor 'și-a pierdut neatîrnarea și în mare parte a ajuns sub stăpânire turcească.

FOIȚA.

Dumnezeu îngrijește de toți.

Zice-se, că era odată o femeie sormană, și că avea șese copilași, unii mai marișori, alții mai micușori, și căroro numai ea le era sprigin și ajutor, că nu avea nici neamuri, nici prieteni cu dare de mână, care să-și ajute.

Și eată că femeia pică la zăcere de moarte, în bordeiul ei cel păcătos, și în mijloc de iarnă, când îi gerul mai mare de creapă și oușele corbului. Și nici o fărîmiță de pâine, o mână de făină sau o lecuță de brânză nu mai era în casă; și plângea beata femeie cu două rînduri de lacrimi și de durerea boalei și de jalea copiilor, care plângeau și ei de foame și de frig, că le înghețase trupșorul și le ghiorăiau mațele într'una.

Și eată că tocmai atunci trimite Dumnezeu de sus pe un arhanghel ca să iee sufletul femeii.

Cum intră ângerul în bordeiu, vede copiii plângând de foame și degerând de frig, vede pe femeie gemând mai tare de jalea copiilor decât de boala morții ce-și sta în față, — și se înduioșează inima arhanghelului și 'i-se taie picioarele și nu poate să se apropie de pat ca să-și iee sufletul.

Și după-ce plânge și el la un loc cu copiii de jalea lor, își întinde aripile și zboară îndărăt în cer fără sufletul femeii.

Și se duce la Dumnezeu, și Dumnezeu îl întreabă:

— Ei, ai adus sufletul femeii la care te-am trimis, și unde 'l-ai pus.

— Nu 'l-am adus; Doamne!

— Cum! n'ai ascultat tu porunca mea?

— 'Mi-s'o înduioșat inima, și m'am pus și eu la un loc cu copiii și am plans de mila lor! Șese copilași frumoși, dar' săraci lipiți pământului; nu aveau un cărbune în vatră, nici o țîră de mâncare în tot bordeiul; nu au nici neamuri, nici prieteni care să-și ajute; și mi-am zis așa: dacă voi lua eu sufletul femeii

celeia, cine are să mai îngrijască de bieții copilași.

Dumnezeu tăcui și luă pe arhanghel de mână, și-l duse la o apă mare, și dădu în apă cu cărja lui și scoase o peatră mare:

— Vezi tu peatra asta? zise Dumnezeu arhanghelului.

— O véd.

— Ia-o și o despică în două.

Și arhanghelul dădu cu toiagul lui peste peatră și o despică în două; dar' în mijlocul petrii văzui o găurice mică, și în găurice un verne care se încolăcea și începui a se tîrî acum afară din gaură.

— Ia spune-mi, arhanghele, cine a îngrijit până acum și cine va îngrijii și de acum înainte de vernele ăsta din mijlocul petrii?

— Archanghelul răspunse:

— Numai tu, Doamne, altul cine ar fi în stare.

— Apoi dacă eu îngrijesc de vernele din mijlocul petrii, tot așa voi îngrijii și de copiii văduvei și a sormanului femeii ce te-am trimis să-și iei sufletul. Haide, du-te, fă-ți

În Ardeal însă, care este apărut ca o cetate de munții ce-l încungiură din toate părțile, stăpânirea turcească nu a putut străbate. Atunci Ardealul a rupt ori-ce legătură cu Țeara-Ungurească și s'a făcut **principat de sine stătător**, sub domnia principilor sei de sânge unguresc. Sub acestia Românilor nu li-a umblat tocmai bine, căci principii fiind de legea calvină, au voit să-i facă și pe Români calvini și din pricina aceasta 'i-au chinuit mult pe Români, care nu au voit să se lapede de legea strămoșească. Afară de aceea nobilii români de pe atunci au început a trece la Unguri, așa că astăzi mai nu mai avem nobili români în Ardeal. Pe atuncia însă tot mai erau mulți nobili români, ear' acestia aveau aceleași drepturi ca și nobilii unguri în dieta țerii și în toate trebile ocârmuirii.

Pe la anul 1700 ear' s'a schimbat lucrurile în Ardeal. Cel din urmă principe calvin al Ardealului Mihail Apafy II., ne mai fiind în stare să apere țeara de Turci și de lăcmoia nobililor unguri, a făcut învoeală cu împăratul Austriei Leopold I., strămoșul bunului nostru împărat de astăzi, și țeara Ardealului a trecut sub stăpânirea împăraților dela Viena. Dar' în diploma, prin care împăratul Leopold primește Ardealul în stăpânirea sa, făgăduiește cu cuvântul seu împărătesc, că lasă neschimbate legile și așezămintele țerii, care a rămas tot autonomă, adică deosebită de Țeara-Ungurească și de celelalte țeri ale împărăției. Precum era hotărât în diploma leopoldină, așa au rămas lucrurile până la 1848. Împăratul numia guvernator și slujbașii cei înalți, care ocârmuiau țeara cu dietele alcătuite din nobilii tuturor neamurilor. Adevărat, că dela un timp încoace mai toți nobilii, și cei români, erau unguriți și asupriau greu poporul iobagiu. Însă bunătatea împăraților tot ocrotia din când în când pe Români, cărora cu deosebire unii din ei, ca Maria Tereza

și Iosif II. li-a făcut bine și li-a ajutat să se lumineze.

În 1848, văzând nobilii unguri, că trebuie să dea drepturi și iobagilor români, și că atunci Românii, fiind cei mai numeroși, vor fi și cei mai puternici în Ardeal, au născocit un plan diavolesc. Anumit s'au hotărât să jertfească drepturile de autonomie a Ardealului și să-l împreune pe acesta întru toate cu Țeara-Ungurească. Aceasta pentru că, ne mai având Ardealul putința să se ocârmuească singur pe sine, ne mai având dieta și guvernul seu, ci făcând numai o mică parte din Țeara-Ungurească, unde Ungurii sunt mai mulți ca Românii, să rămână tot Ungurii stăpâni peste Ardeal, și după-ce se va sterge iobăgia.

Dar' Românii nu s'au învoit cu planul acesta, ci mai virtos au glăsuț în adunarea dela Blaj din 3/15 1848, că ei nu voesc să știe de **uniunea** cu Țeara-Ungurească, ci doresc să rămână neștirbită **autonomia Ardealului**.

A venit apoi rezoluția și după ea stăpânirea nemțească, sub care din **uniunea** dorită de Unguri nu s'a ales nimica. Ba din contră, la 1861 Maiestatea Sa Împăratul a recunoscut din nou **autonomia Ardealului**, cu guvernul și cu dieta lui deosebită, care s'a și adunat la Sibiu în anii 1863 și 1864. În dieta din Sibiu Românii, care nu mai erau iobagi și aveau acum și ei drepturi, au avut cei mai mulți deputați, după-cum și ei sunt cei mai mulți locuitori ai țerii.

Aceasta însă nu le plăcea Ungurilor, care nu voesc să știe de dreptate, ci vreau să stăpânească numai ei. De aceea s'a folosit de strimtoarea, în care împărăția a fost bătă de dușmanii străini, și au isbutit să adune în anul 1865 la Cluj o dietă, la care au luat parte numai nemeseși ungurești, ca pe vremea iobăgiei. Această dietă a hotărât apoi, ca Ardealul să nu mai fie **autonom**, ci să se unească întru toate cu Țeara-Ungurească.

La 1867 uniunea hotărâtă în dieta dela Cluj, s'a dus apoi în deplinire. De atunci Ardealul în ochii Ungurilor nu mai este țeară deosebită, ci numai o parte a Țerii-Ungurești. De atunci în Ardeal nu mai este nici dietă nici guvern, ci țeara se ocârmuește de dieta ungurească și de guvernul unguresc din **Budapesta**.

Guvernul trimite în toate slujbele numai slujbași unguri, de limba și de dorințele Românilor nu mai voește să știe nimica, și astfel au ajuns trebile pentru Români cât se poate mai rău.

Românii însă, care nu au luat parte la dieta din Cluj, și nu au fost întrebați că primesc **uniunea**, care s'a făcut fără știrea și fără voea lor, neîntrerupt au spus-o cu fiecare privilegiu, dela 1865 încoace, că prin jertfirea **autonomiei Ardealului**, adică prin întruparea lui la Țeara-Ungurească, lor li-s'a făcut o nedreptate, și prin urmare cer ca să se dea înapoi **autonomia**, fără de care poporul românesc nu poate ajunge la drepturile ce 'i-se cuvin.

Și e lucru firesc că nu pot ajunge. Închipuiți-vă că unui sat mic românesc, bună-oară de lungă Cluj, 'i-s'ar lua dreptul de a mai fi sat de sine stătător, de a-și alege jude, notar și comitet, și s'ar hotărî că acel sat, de vrea de nu vrea, are să facă parte din orașul unguresc al Clujului. Ce ar mai fi atunci acel sat? Hotărît că nimic mai mult, decât o codiță slabă a Clujului, și ar fi silit să plătească dări și aruncuri, pentru-ca domni de ungur din Cluj să poată face cu ele ce voesc.

Așa este și cu Ardealul. De când 'i-s'a luat **autonomia**, nu mai este țeară ca țerile, ci numai o codiță slabă a Țerii-Ungurești. Noi Ardelenii și cu deosebire Românii avem dreptul să purtăm greutățile și să plătim dările, dar' când e vorba de ocârmuirea țerii, de alegerea slujbașilor și de cheltuirea dărilor, atunci domni de ungur din Budapesta fac ce le place lor. Căci la guvern noi nu avem

datoria ta, și altă-dată să nu te mai înduioșezi de faptele ce 'ți-le poruncesc, că eu știu ce zic și ce fac.

Și archangelul se scoborî ear' pe pământ, și luă sufletul femeii și-l duse în cer.

Și Dumnezeu a îngrijit de copiii veduvei mai bine decum putea să îngrijască dînsa singură; că a trimis pe drumul cela pe un bogătaș mare, dar' fără copii; și 'i-s'o stricat o roată dela trăsura chiar în dreptul bordeiului, și până-ce surugii să 'i-o dregă, intră el în bordeiu să se mai opoșească de criveț; și văzând pe femeie moartă, și pe copii de sbeliște, 'i-au luat cu dînsul și 'i-au dus acasă.

Și femeia lui 'i-au primit cu mare bucurie. Apoi 'i-au înfiat și la toți li-au făcut zestre câte o moșie mare și câte a șesa parte din tot bănăritul și avutul lor.

Căci așa îngrijește Dumnezeu de toată suflarea de pe pământ și împotriva cuvântului lui să nu se pună nimeni.

N. A. Bogdan.

CHIUITURI POPORALE.

Trandafire cu trei fire
Fost-am doftor de copile,
Pe câte le-am doftorit
Nice una n'a perit,
Pe câte le-oi doftorit
Nice una n'a perit.

Pe la noi prin prunișori
Cărărușe de ficiori,
Unu merge, unu vine
Unu mă cere pe mine.
De m'a cere-un gazdă mare
Lasă-l, mamă, 'n supărare,
De m'a cere-un fluieraș,
Dă-mă, mamă, mintenaș.

Sub răchita rătunzată
Șede-o babă supărată
Cu fata nemăritată.
Mărită-'ți, babă, fata,

Că și dracu s'a 'nsura
Și tu n'o poți mărita.
Mărita-o-aș, fătul meu,
N'are numa-un lepedeu,
Și-atâta 'l-a purecat
Până tot 'l-a sfîrțicat.

Măruț roșu pădureț
Badea slugă și măreț,
Măruț roșu scos din sin
Sunt de gazdă nu se țin,
Măruț roșu ear' așa
N'are la ce se ținea,
Că nimica nu-i a lui
Numai pleasna biculului,
Și-un suman sur și cernit
Și-acela-i de pe slugit.
Și sumanu s'a strica
Badea slugă s'a бага.

Cine-i tinăr și iubește
La ce drac se spovedește,

pe nimenea, ear' în dietă, chiar dacă am isbuti să alegem și noi câțiva oameni de ai noștri, aceea tot nu ar pute face nimeni față cu mulțimea cea mare a Ungurilor.

De aceea Românii, și cu deosebire partidul național românesc cere ca Ardealul să fie **autonom**, precum a fost din timpurile cele mai vechi după venirea Ungurilor, care nu l-au cucerit nici-odată cu armele, și nu au nici un drept să hotărască fără noi despre soarta lui, precum a fost în **toată vremea** până la 1865, dar' cu deosebire de când Ardealul a venit sub stăpânirea împăraților de Austria.

Căci numai dacă Ardealul are autonomie, adică guvernul, dieta și așezămintele sale deosebite de ale Țerii-Ungurești, pot Ardelenii să fie domni în țeara lor și stăpâni peste soarta lor. Numai autonomia poate da Românilor putința ca să trăiască neajunși ca popor deosebit cu limba și datinile sale deosebite. Numai autonomia poate face din Ardeal o țeară fericită, ear' nu o codiță menită să slujească mării și întării altei țeri.

De aceea fiecare Român, care își iubește nația și fiecare Ardelean care își iubește țeara, trebuie să se însuflească și să lupte pentru **autonomia Ardealului**, care însemnează că:

Ardealul să fie al Ardelenilor!

Cu multă înțelepciune au primit să lupte pentru autonomia Ardealului, nu numai Românii ardeleni, ci și cei din Țeara-Ungurească, adică din Bănat, din părțile Aradului, ale Bihorului, Sătmarului și Maramureșului.

Și frații noștri ungureni nici n'ar pute să facă lucru mai bun, căci dacă vom câștiga **autonomia Ardealului**, ei nici o pagubă, ci numai foloase pot să aibă. Ca să nu zicem de astă-dată mai multe, este lucru aproape de mintea fiecărui om, că fratele nici un folos nu are, când alt frate nu este stăpân în casa lui, ci slugă asuprită a altora. Pe când dacă

acest frate e stăpân, tare, bogat și fericit la el acasă, atunci toți ceilalți frați ai lui se pot mândri cu el și pot afla la dînsul ajutor și sprigin la multe. Așa este și cu Românii din Ardeal și cei din Țeara-Ungurească.

Deci vom lupta cu toții, Ardeleni și Ungureni într'un cuget și cu o inimă pentru **autonomia Ardealului**.

— s. a. —

Cumpărați dela creștini!

Stăpâni pe un pământ suntem atunci, când nu îl locuim și muncim numai, dar' când rodul muncii noastre ne îmbogățește pe noi, ear' nu intră în hambarul străinilor.

Dacă ar fi să judecăm după numărul mare al sufletelor românești ce populează plaiurile ardeleni și ale Țerii-Ungurești, noi Românii am fi stăpâni pe multe ogoare, dealuri și păduri. De sus, din Maramureș, de-alungul munților Carpați până jos la Dunăre și departe, până la întâlnirea Crișurilor pe câmpia Țerii-Ungurești, graiul românesc se aude pretutindeni și satele toate ale noastre sunt.

Câți dintre noi nu sunt robiți însă pământului ai cărui stăpâni se numesc! Pentru-că robie este, când o parte covârșitoare a muncii noastre pentru alții se face: pe deoparte se îndeplinesc cerințele grele ale stăpânirii, pe de altă parte se îmbogățim litfele străine ce s'au pripășit printre noi. În locul antâiu pe Jidani.

Să ne gândim numai cu toții și să ne întrebăm:

De când ne știm, câți Jidani au intrat în satele noastre, câți din ei n'au venit cu fluerița adunând sdrențe, ear' azi au case mari și împrumuta bani la sute de săteni?!

Scriitorul acestor rînduri este dintr'o comună mare și bogată românească. Pe

când era copil, abia doi-trei Jidani se găseau în sat. Unul aduna pei, altul ținea o ducheana (prăvălie), ear' al treilea ca vai de el: venise în sat cu o teleagă trasă de un cal orb. Azi tustrei sunt bogățani. Unul a ajuns chiar primar — ales din partea Ungurilor, — ear' alături de ei mai trăesc vre-o treizeci familii jidănești. Ce va fi peste zece-cincisprezece ani? Un cuib înspăimântător de lipitori, ce au să sugă puterea comunei, dacă nu se vor lua măsuri de cu vreme.

Și cum s'au îmbogățit acești Jidani?

Știm cu toții, deoarece-ce în toate părțile ei lucrează în același chip. Au deschis ducheana în câte o casă românească. Chirie nu plăteau. N'aveau de unde. Dădeau numai în schimb Românului, stăpân al casei, chibrituri (aprinjoare), luminare, săpun, rachiu, unsoare pentru car și alte de acestea. Sătenii veniau să cumpere la jupânul Ițig ori Avram, deoarece-ce „jupânul“ stătea în casa unui Român și se arăta om de treabă: le dădea **pe așteptare**. Pentru o cutie (paclă) de chibrituri nu le lua chiar în vară, decât un ciocălău (cocian, știulete) de porumb (cucuruz), pentru o luminare doi-trei ciocălăi, pentru un litru de rachiu jumătate de sac. Iarna fiind lungă, se aprind multe chibrituri, se ard multe luminări și chiar rachiul se bea nu numai în vreme de lucru, ci și ca să treacă vremea. Așa, că pe când venia toamna, culesul viilor și al porumburilor, fiecare duchenar jidan își avea o listă întreagă de datornici. Și fiindcă Românii sunt cinștiți, plătesc! Antâiul sac de grâu mergea duchenarului. Strugurii cei mai frumoși tot lui. Mustul îl lua numai după-ce a fert, ear' porumbul îl alegea, doi-trei saci, adesea chiar mai mult și ce e mai frumos.

Toate acestea pentru o marfă, ce nu prețuia mai mult decât un sac de porumb.

Ei, dar' „jupânul“ a dat pe așteptare, Românul a cumpărat — fără

Că io-'s tinăr și iubesc

Și nu mă mai spovedesc.

Dară când m'ăș spovedi

Șapte popi 'mi-or trebui,

Șapte popi din șapte sate

Și tot nu le-ăș spune toate.

Din ginrul Gelăului, culese de P. Bozani.

Barbirul și plugarul.

Un plugar, pe semne cam prostogan, în vremea săpunitului pe barbă, povestea barbirului (fălcerului), că șoarecii ar fi pricinuind holdelor sale pagubă din greu. — „Ai în holde multe bidigăni de astea?“ — întrebă barbierul. — „Aoleo, câtă frunză și iarba“. — „Ei, draguț bade, tocmai ăș avē trebuință de câțiva șoareci coala sdraveni; o să-ți dau 10 cruceri de fiecare“. Plugarul nici vorba să iec lucru în glumă și peste câteva zile intră la barbir cu un sac cam mișcăcios. „Am aici 150 de șoareci sdraveni“, zise el învîrtind căciula în mână.

Barbirul, care într'aceea uitase gluma sa, nu prea știa în pripă cum să sucească vorba. „Firește, că sunt toți bărbătuși?“ întrebă el cu glas sfătos. Plugarul zăpăcit: „La asta nu m'am gândit“. — „Așa? Atunci iai și-'i du de aici. Eu nu sufer în casa mea femeiuși“. — „Acum fi plesni plugarului în cap, că-i luat în ris. Stătu o clipă pe gânduri, și apoi răspunse: „Să iau șoarecii earăși?... Să fie ai naibei, atunci mai bine-'i las aici de geaba“. Și iute și de grabă deșartă sacul și cei 150 șoareci „sdraveni“... haida... care încătrău prin casa înholbatului barbir.

Care cum moare?

Zugravul îngălbinește și croitorului 'i-se rupe firul vieții. Pelarul își dă pelea popii și popa își cântă aliluia. Eclisierul (crâșnicul, fătul) se topește ca ceara de para focului și cantorul o ia

pe vecinica pomenire. Vânătorul își pune pușca în cuiu și bucătăreasa își papă colacul. Ostașul se duce la Hantătar și pescarul se îneacă la mal. Pădurarului îi cântă cucul și plugarul o pune de mămăligă. Morarului 'i-se ia apa, și Țiganul își ia catra-fusele. Epistolarul își curmă calea vieții și băieșul se scoboară în groapa vecinicieii. Olarul părăsește cele pământești și birtașul își dă duhul. Cărăușul pleacă în cea lume și la Gura-satului 'i-se înfundă minciunile, eară

Jănoș, țânțos borbât

Sara vórbît, bine mîncat

Bent bine, bine cîlcat

Dimineața scîlat mort.

Moș-Cocoloș.

bani, și se știe, că marfa cumpărată pe așteptare se plătește înzecit.

Ear' fiindcă „jupânului“ îi mergea bine, nenea Toader, ori cum îl chema, trăia și el mai cu puțină grije. Seara, de povești ori la cărți, se ardea luminare până la miezul nopții și se bea cu tigneală, dela „jupânul“, pe așteptare. Astfel, la Sfântul Dumitru „jupânul“ îl scotea el dator pe stăpânul casei. Datoria se adăuga cu ficcare an, până-ce într'o bună dimineață lucrurile erau schimbate cu desevirșire: toba bătea la poartă și vestea, că veneticul s'a făcut stăpân pe casă, ear' fostul stăpân a rămas pe uliță.

Câte pilde de acestea nu am pute să aducem? Câți Români nefericiți în chipul acesta! Câți și-au pierdut moșia împrumutându-se dela Jidani și plătind camete groase ce întreceau suma împrumutată? Câți dintre sătenii români nu au dat vre-o doi saci de grâu pentru unul de porumb împrumutat iarna? Câte sate de ale noastre, odinioară bogate, au ajuns azi pe mâna lipitorilor de Jidani? În câte locuri Jidanul venit în sat cu fluieruța, azi e tare și mare? Câți nu au avut nici haine pe dînșii, ear' azi au case și pământuri, luate cu preț de nimica dela Români?

Și toate acestea fiindcă 'i-am primit în casa noastră, ne-am lăsat să ne ademenească cuvintele lor viclene, am cumpărat dela ei pe bani și pe așteptare, am beut rachiul lor otrăvitor, de ne-a îndobitocit trupul și sufletul. . .

Frați săteni! Trăim greu sub stăpânirea de față, care nu are pic de tragere de inimă pentru noi. Primejdia cea mare este însă în casele noastre, în satele noastre, în fiecare uliță în care trăește câte un Jidan negustor. Păziți-vă de ei, ca de ciumă!

La Viena, în orașul împărațesc, locuit de oameni cu carte, creștinii au pus jurământ să nu-'și mai facă de lucru cu Jidani.

Ghicături.

1. Nucă nucoasă, persecă flocoasă, dă în ea, dă după ea, las-o la focul, că și-o aflat locul.
2. Măru-'i, roșu-'i, pături sunt, plăcintă nu-'i.
3. Am un domnișor și șede într'un picior.
4. În pădure naște și în pădure crește, vine acasă și ghârbește.
5. Am două lemne hodolene și mai multe mănunțele.
6. Am două lemne hodolene cu grumazi de piele.
7. Opincă ne rasă hopaida prin casă.
8. Hurdu burdu pe spinare, treanca fleanca între picioare.

¹⁾ șoarecul; ²⁾ ceapa; ³⁾ varza (curechiul); ⁴⁾ melița; ⁵⁾ scara; ⁶⁾ îmblăcii; ⁷⁾ pisica (măța); ⁸⁾ rășboiul.

Rutenii din Galiția, o țeară a Împăratului nostru plină cu Jidani, de asemenea au pus jurământ să nu mai cumpere dela Jidani, ci au deschis ei prăvălii, birturi, fac ei tot felul de negoț.

Sântem oare noi Românii mai înțelepți decât Vienezii, ca să nu ne fie frică de Jidani. Și mai puțin înțelepți decât Rutenii, ca să nu facem cum au făcut ei?

De bună seamă că nu!

Dacă ținem deci ca neamul nostru să nu ajungă de plâns, ca satele românești să nu fie coplesite de niște ființe ce ne sug numai, să nu ne facem de lucru cu Jidani: Să nu-'i alegem doctori în satele noastre, să nu trecem pragul duchenei lor, ci **să cumpărăm numai dela creștini.**

Dacă așa vom face, fericiți vom ajunge și o să peară Jidani dintre noi, cum pier duhurile rele dinaintea unei rugăciuni sfinte.

DE-ALE POLITICEI.

Începem de astă-dată darea noastră de seamă despre trebile politice cu un lucru, care trebuie să supere pe fiecare Român adevărat. În ședința dela 8/20 Ianuarie a dietei ungurești din Budapesta s'a întâmplat următoarea batjocură: Deputatul Fenyvessy Ferencz, care ține cu guvernul, a băgat vină, că nu-'i place cum merg trebile în teatrele ungurești din Budapesta. Este de însemnat, că teatrele acestea capătă o sumedenie de bani ca ajutor din veniturile țerii, adică și din banii noștri. Și pentru-ce îi capătă? Pentru-ca domni de ungar să-'și poată petrece pe cheltuiala noastră a tuturor. Și pentru banii care noi îi plătim pentru lucruri de acestea, eată care este mulțumita: Pomenitul Fenyvessy a zis, că el mai ales de aceea nu este mulțumit, pentru-că într'unul din teatrele acestea, în opera din Budapesta, s'a jucat astă-vară, când Maiestatea Sa și-a sârbat iubileul de 25 de ani, de când s'a încoronat ca Rege al Ungariei, o bucată musicală, în care erau și Români, Sârbi, Slovaci și Șvabi. Fenyvessy a zis, că aceasta este o **rușine, de care trebuie să roșească fiecare Ungur.** Auzi acolo! Le este rușine domnișorilor să ne și vadă, însă de banii și sudoarea noastră, care toată ei o mănâncă, nu le este rușine! Până acolo am ajuns, încât ne batjocoresc în dietă, și noi nu avem pe nimenea acolo să ne apere!

Mai un lucru ciudat s'a întâmplat tot în dieta ungurească dela Budapesta la 12/24 Ianuarie. Atunci a fost vorba de gendarmii ungurești. Mai mulți deputați, care țin cu Kossuth, au băgat vină, că pentru-ce poartă oficerii de gendarmi

șinoare și ciucuri la săbii, care se numesc după franțuzește porte-epée-uri, cum au și oficerii din armata împăratească. Ei au zis că nu le trebuie la gendarmi porte-epée-uri austriace, ci să le dea ungurești, adică nu în negru-galben, ci în roșu-verde-alb, cum au finanții. Este însă de însemnat, că porte-epée-urile cum sânt astăzi le poartă toți oficerii din împărăția austro-ungară, ba chiar și Maiestatea Sa Împăratul. Ungurii nu vreau însă, ca gendarmii lor să fie asemenea ostașilor împăratești, și prin aceasta au arătat, că sânt tot aceia, care au fost la 1848, când au făcut revoluție contra Împăratului. Dar' se înțelege, despre aceea nu a vorbit nici un deputat, că gendarmii de multe-ori se poartă rău cu oamenii de pe sate și îi chinuesc, Doamne ferește, deși legea oprește asemenea lucruri. De asta nu le pasă deputaților unguri, căci lor le merge bine, pe ei nu-'i chinuesc nimenea.

Brava noastră țărănime.

„Tribuna“ dela 17/29 Ianuarie publică o scrisoare dela un verde și cuminte țeran român din părțile Aradului. Știind că toți țeranii cu inima la loc vor ceti-o cu plăcere, îi dăm și noi loc în cele următoare:

Pecica-română, în 10 Ian. v. 1893.

Din incidentul mai multor articoli ce apar în foile maghiare cu scopul fix și tendențios, ca să facă lumea să creadă, că noi poporul de rînd nu am consimțit cu inteligența noastră, în privința luptei ce s'a desfășurat între actualul sistem de guvernare și societatea șovinistă maghiară de una, și între poporul românesc cu inteligența sa în frunte de altă parte, viu și vă rog să binevoiți a da loc în prețuita „Tribună“ următoarelor observări:

Afle toți Ungurii șoviniști, că noi țărănimea nutrim o iubire deosebită pentru acei domni inteligenți care apără și validează cauza poporului nostru, față cu terorismul ce ne amenință cu nimicire, demascându-l înaintea lumii culte ca un specimen al celui mai crâncen și hîd absolutism terorist. Afle acei Unguri, că noi țeranii români ne simțim mândri de brava noastră tinerime (studentimea) în care arde sacrul foc vestalic pentru românism și naționalism, și îndemnat de cel mai nobil simțământ, și cu un curagiu demn de dînsa, presentă Europei culte suferințele și năcazurile ce noi zilnic le îndurăm din partea unor compatrioți unguri rătăciți. Convingă-se acei orbiți oameni, că noi țărănimea română petrecem cu un interes viu toată activitatea ce o desvoaltă cu atâta abnegațiune și bărbăție spectabilul comitet al partidului nostru național pe terenul politic național, precum și că: aceeași dragoste și binecuvîntarea noastră a poporului de rînd, îi însoțește și pe acei filideli ai națiunii noastre, care luptând pentru sfințele drepturi naționale patriotice cad jertfă tirăniei, fiind aruncați din posturile cu care 'i-a înzestrat societatea de bine pentru promovarea intereselor sale, lipsindu-'i până chiar și de libertatea personală, aruncându-'i în temniță! Și mai afle acei rătăciți șoviniști și aceea, că noi țărănimea desprețuim pe acei

puțini, dar' urgisiți fii ai poporului nostru care trăesc ca trântorii în coșniță, observând o politică slugarnică rușinoasă și trădătoare a mamei care 'i-a născut și crescut la sinul seu, făcându-'i să înțeleagă, că câtă vreme vor orbeca în separatism și disonanță cu partidul nostru național fi vom ține de oameni nedemni de încrederea noastră, căci știut este că omul iubitor de neamul din care face parte e totodată și om de omenie, din contră renegații și trădătorii sânt oameni de nimica, o plagă pentru societate!

Așa raționăm noi țeranii români despre conduita oamenilor noștri inteligenți. Să 'și-o însemne acestea odată pentru totdeauna toți cei-ce clevetesc și dușmănesc poporul nostru românesc!

Teodor Orga,
agricultor.

O mică descriere a comunei Ofenbaia.

Comuna Ofenbaia este așezată lângă frumoasa vale a Arieșului, și este încungiuată de munți frumoși, care sânt acoperiți cu tot felul de arbori frumoși, precum: brazi, fagi, stejari, mestecini, tufe, aluni ș. a. l. Ofenbaia este avută de pământ bun, în care pe lângă cultivarea bună a bravilor economi se produc tot felul de semințe, firește dintre semințele ce se produc în frumosul nostru Ardeal. Mai departe comuna Ofenbaia este bogată de apă bună, dar' aerul cel bun ce se străcură de prin munți! Dovadă la aceasta poate fi fața cea frumoasă și veselă a locuitorilor de aici. Comuna noastră Ofenbaia este însemnată și pentru băișagurile cele bogate de aur, ce se scoate din sinul pământului.

În ce privește locuitorii comunei Ofenbaia, cei mai mulți sânt Români, și ca atare sânt oameni deștepți, muncitori, vitezi, răsboinici, mor de dorul de patrie. Ba ce-i mai frumos, locuitorii din Ofenbaia sânt foarte prietenoși, iubesc în măsură mare petrecerile, jocurile, dar' numai când au timp slobod, și anume Dumineca și în sârbători. Atunci se scoală des-de-dimineață, se pun în rîndueală, și așteaptă să audă sunând clopotul cel mare dela biserică. Îndată-ce se aude sunând clopotul o iau cu toții pe drumul ce duce la sf. biserică, dela cel mai bătrân până la cel mai mic copilăș, și cu toate-că strălucita biserică din Ofenbaia este destul de mare, totuși e plină de oameni de toată vârsta, unde ascultă cu cea mai mare evlavie sf. liturgie, ba le crește inima când aud cântând corul micilor copilăși de școală care este condus de dl învățător-primar Nicolae Fodorean. Cu tot dreptul este vrednic de laudă acest domn învățător, pentru-că prin truda, osteneala și silința cea mare și neobositoare a făcut din vre-o câțiva școlari cântăreții cei mai minunați, cu care punându-se la strană toată biserică răsună de un glas ângeresc.

După-ce es din biserică se duc cu toții la casele lor de prânzesc, care știu

carte mai cetesc câte o poveste ori alte ceva, ear' cătră 2—3 oare după ameazi se duc cu toții la joc, unde petrec cu toții până seara, când se duc eară acasă. Dar' în dimineața următoare des-de-dimineață se duc la lucru, unde lucră neîncetat până seara. Mai departe locuitorii comunei Ofenbaia sânt mai îndestuliți cu soartea lor față cu comunele vecine, și oare de ce? pentru-că au în fruntea lor un conducător, care la toți le dă cele mai bune și cele mai frumoase sfaturi și învățături, ba acest harnic conducător prin mari lupte și năcazuri s'a silit din toate puterile de li-a înființat și o bancă, adecă o societate de credit și păstrare, de unde bieții economi români și locuitori de pe valea Arieșului se pot împrumuta în năcazurile și lipsele lor, așa încât nu sânt siliți a fugi la societățile Ungurilor. Și oare cine-i acel conducător atât de minunat? Nu este altul decât prea onor. domn Ioan Danciu, protopresbiter gr.-or. și directorul băncii „Munteana“ din Ofenbaia. Și pentru aceste binefaceri ce d-sa le-au făcut și le face bieților economi români din jurul Ofenbaiei, adesea se aude zicând din gurile economilor: Oh! D-zeule, ajută-'i și-'l ferește, Doamne, de toate relele, că ne-au scăpat de băncile Ungurilor. Eu din parte-'mi încă zic: Să trăească întru mulți ani!!

Ofenbaia, în 25 Ianuarie 1893.

Iuliu Holder,
învățător.

SCRISORI.

Mureș-Ludoș, în 24 Ianuarie 1893.

Cât de tare se simte lipsă în timpul prezent ca să se deștepte asupritul nostru popor și să capete voe de a învăța carte, aceea o știm cu toții. Spre aceasta însă, poporul nostru are lipsă de conducători harnici, și locul prim îl ocupă preoții și învățătorii.

Dar' ca să poată face cineva un lucru bun, să recere ca pe lângă cunoștințele de lipsă să aibă și recuisitele necesare. Fie un învățător cât de calificat, dacă pruncii ce-'i instruează nu au cărțile de lipsă; dacă puținul salar din care trăește, îl capătă neregulat numai cu greu poate face ceva progres în școală.

După regulile pedagogice școala trebuie să fie spațioasă, luminoasă și călduroasă, trebuie să fie ridicată în un astfel de loc, unde pruncii să poată merge ușor, și să nu fie depărtată de centrul culturii.

Dar' să căpătăm curagiu, stimați colegi învățători, pentru-că pe viitor ne va fi și nouă mai ușoară existența, se află și între ai noștri bărbați, care unii pe o cale, alții pe altă cale ne sar în ajutor în cause momentuoase.

În unele comune începă a se înființa așa numitele magazine de bucate, din ale căroră interese să se plătească salarul învățătoresc.

Poporul nostru pe lângă toate greutatețile ce le supoartă nici nu respinge astfel de propuneri: dacă sânt deajuns deșteptați de păstorii lor sufletești.

Să ne străpunem pe câteva momente în comuna Bogata-de-Mureș din protopopiatul Ludoșului, și să vedem cum s'a strformat unele lucruri în timp foarte scurt, abia de 6 ani.

În anul 1887 a fost denumit de preot al acelei comune onor. domn Nicolae Cucuiu, căruia 'i-a zăcut și-'i zace la inimă binele și înaintarea mult asupritului nostru popor.

D-sa începând în primele săptămâni de când 'l-au cunoscut poporeni că le este păstor sufletesc, 'i-a îndemnat cu toată ocaziunea în sfânta biserică și în adunările parochiale să iee în considerare greutatețile împreunate cu scoaterea salarului învățătoresc aruncat pe popor prin repartițiune.

'I-a îndemnat să contribuie după puțință la fundarea unui magazin de bucate, cuvintele d-sale au căzut pe pământ bun și au prins rădăcini în inimile oamenilor.

Magazinul de bucate s'a făcut din 100 ferdele cucuruz, adunate dela poporeni, astăzi s'a făcut suma de 750 ferdele, din ale căroră interese se solvește în fiecare an plata învățătorului și astfel poporul nostru și altcum îngreunat se vede pe viitor liber de o grije.

Învățătorul de aci de azi în colo nu va fi avisat să capete azi 1 fl., mâne altul, ci salarul lui îl va capăta de aici în colo în două rate egale.

Pe când dl părinte s'a pus în fruntea oamenilor și a adus acest lucru demn de imitat, pe atunci nici doamna preoteasă nu a stat cu mâinile în buzunar.

D-sa își adună muierile din comună, li-a vorbit la suflet și le-a îndemnat, că dacă bărbații au făcut un lucru așa de frumos, să-'i imiteze și dînsele să contribuie la o fundațiune earăși de bucate, din care să se înfrumuseze și repareze biserică și la timpul seu să se poată da ajutoare copiilor săraci români care ar voi să învețe ceva măiestrie, și să se cumpere cărțile necesare copiilor săraci din loc.

Din 50 ferdele cucuruz date împrumut din anul 1888, astăzi cu bucurie putem mărturisii, că a crescut la suma de 320 ferdele.

Părintele Nicolae Cucuiu nu s'a mulțumit numai cu atâta, vîzând că școala din Bogata este vechie și tare depărtată de centrul comunei, 'și-a dat toată silința pe lângă oameni să se apuce de zidirea unei școale nouă corespunzătoare timpului de acuma.

În ședința curatoratului ținută în 22 Ianuarie a. c. a înduplecat poporul la o contribuție benevolă în scopul școalei edificând, cu care ocaziune s'a strîns suma de 116 fl. v. a.; și dacă poporul era întreg de față pot cu asigurate să scriu că suma benevolă s'ar fi urcat peste 300 fl., atât a fost de însuflețit.

E drept că cu această sumă nu se poate zidi o școală, precum o dorește d-sa, însă știu sigur, că oamenii nu vor cruța nici o jertfă spre a duce în îndeplinire lucrul deja început, și încă așa că cu începutul primăverii să se apuce de lucru.

Eu acestea adevăruri până acuma nu le-am adus la cunoștința onoratului public, am așteptat că o pană mai dextră ca a mea să vă scrie astfel de lucruri demne de imitat.

Dec Dumnezeu ca părintele Nicolae Cucuiu să nu se obosească în calea spinoasă ce trebuie să o calce, ear' exemplul dat de d-lui să-'și afle mulți imitatori.

Romul Luca,
înv. gr.-cat.

ECONOMIC.

Ceva despre lampe și îngrijirea lor.

Astăzi, când așa zicând toată lumea întrebuințează lampele de petrol (oleiu de lampă), așa credem, va fi binevenit multora din cetitorii noștri să aște, cum ar trebui îngrijite aceste lampe, dacă este să ardă bine și totodată să se preîntîmpine cunoscutele primejdii datorite acestor lampe. Îngrijirile mai neapărate sînt:

Vasul lampii să fie mai bine de fer, aramă sau cusitor decât din sticlă (glaje) sau porțelan. Lampa să aibă un picior lătăreț, nu prea înalt și cât mai greu; altcum se răstoarnă ușor. Feștila să fie moale și rar țesută. Până a nu se fi așezat în lampă, feștila ar trebui săventată bine la foc. Ea se va lăsa, fiind nouă, până-ce a sbeut petrolul, apoi se aprinde. Când cu aprinsul, feștila se trage în jos, apoi se trage încetîșor în sus. La sfîns feștila se trage în jos până-ce flacăra licurește puținel, suflînd apoi cu tărie peste tureacul de sticlă (cilindru), însă curmeziș, nici-cînd pe tureac în jos. Vasele în care se păstrează petrolul, ar trebui ferite de apă și mai ales de căldură mare și flacăra. După-ce s'a pus întăia-dată, feștila se retează cu foarfeca cât mai oblu și neted, apoi se curăță seară de seară cu un petec de postav sau de hîrtie, retezarea din nou fiind de prisos și chiar stricăcioasă.

Cea mai neapărată cerință este ținerea feștilor și a celorlalte părți în curățenie desevîrșită.

Adevărat că petrolul numit american este mai scump, dar' mai spornic, îndepplin străvezîu, așadar' limpede arde cu mult mai frumos și miroasă mai puțin decât petrolul de rînd, une-ori atît de puturos, murdar și fără spor.

Scutirea pomilor împotriva iepurilor. Iepurii cășunează pe alocurea mari stricăciuni pomilor, așa că rod coaja și despoaie mai ales merii și perii tineri până și de o parte a lemnului și crențurilor. Aceasta se întemplă mai cu seamă în iernile grele și bogate în neaună (zăpadă). În grădinile aflătoare printre sau aproape de locuințele oamenilor, lucru firesc, iepurii nu se prea încumetă. Cu atît mai bucuroși dau ei năvală asupra pomilor aflători în depărtare de locuințe și învecinați cu păduri sau tufișuri, care le slugesc ca adăpost binevenit.

Mulți economi cred a se pute mîntui de iepuri așa, că spoesc sau ung coaja trunchiurilor cu un cir gros de lut, care însă în curînd se spală prin ploii. Este deci întemeiată părerea acelor care zic și cu tot dreptul, că lutul nu ajută nimic. Încâtva mai potrivit decât lutul este laptele de var, care însă se spală și el în urma a două-trei ploii. Mult mai potrivit este spoitul cu o cirueală făcută din

lut, var, urină (ud) și sînge de vită. Nu arare-ori am vîzut pe unii și pe alții înfășînd (îmblojînd) pomii în paie. Dar' pagubă de muncă și de paie; căci, pe cînd se înăsprește neaua, iepurii ușor se avîntă deasupra învîlișului de paie și desgolesc crengile și ramurile de coaje. Asemenea pomii se prăpădesc, dacă nu în cel dintăiu, în al doilea an. Paiele mai au și scăderea, că slugesc drept adăpost cald pe seama numeroaselor oaue de gîndaci și viermi, care s'ar fi încuibat în crepăturile coajei și care pricinuesc stricăciuni de necrezut. Îmblojirea cu mărăcini spinoși este mai ieftină și totodată ajută mai bine decât paiele.

Mai presus de toate mijloacele premergătoare este negreșit o cirueală pregătută din 1 parte lut (pămînt cleios), 1 parte bălegar de vacă, 1 parte și jumătate lapte de var și o porție nu prea mare de urină. Aceste materii se amestecă bărbătește într'un vas de lemn, adăugînd apoi fierea a 2—3 vite mari; fierea dela porci deasemenea e potrivită. După-ce s'au deșertat beșicile cu fiere, cirueala se amestecă din nou și în sfîrșit se spoesc cu o perie (spoitoare) atît trunchiurile, cât și crengile mai groase. Lucrarea se îndeplinește întocmai ca la văruiul păreților.

În urma spoirii cu cirueala amintită se nimicește mușchiul atît de stricăcios, deasemenea se nimicesc ouele viermilor și altor vietăți și se apară coaja cu desevîrșire atît de iepuri, cât și de înrîurirea primejdioasă a gerului și căldurii.

Pomii mai bătrîni se spoesc și ei cu cirueală, este însă neapărat să se curăță mai întăiu de mușchiu și de coaja moartă, desgolînd crepăturile și netezînd ranele și găurile scorborease cu un cuțit ager.

Timpul cel mai potrivit de a spoi pomii este toamna pe secetă. „Până la toamnă mai este, acum ne aflăm în toiul iernii“, — vor zice unii și alții. Așa este. A bună seamă însă că nu merge să aștepte economul până-ce-l arde la degete, dimpotrivă este de lipsă să-și tragă seama din vreme-ce ar fi de făcut împotriva unor oaspeți atît de nechemați cum sînt iepurii. De altcum este potrivit chiar să spoim pomii în două rînduri, toamna și primăvara. D. C.

CRONICĂ.

Noue prigoniri. Foile maghiare aduc știrea că primarul român Petru Teban din Căpușul-de-Câmpie, unul din membrii deputațiunii române la Viena, a fost suspendat din oficiu de cătră solgăbirăul. Causa suspendării, după foile maghiare, e împregiurarea că primarul a lipsit cu acel privilegiu timp mai îndelungat; 6—7 zile, din comună fără concediu. Aceasta e însă numai nod în papură, adevărata cauză e că a făcut parte din deputațiunea la Viena.

Limba ungurească în armată. „Pesti Napló“, o gazetă ungurească de frunte, a adus ear' vorba despre întroducerea limbii ungurești ca limbă de comandă în armata comună. În numărul seu dela 28 c. într'un articol mai lung, intitulat „Limba armatei“, foaia numită cere sus și tare ca pentru Țeara-Ungurească limba armatei să fie cea ungurească. Și la noi, zice între altele „Pesti Napló“, locuesc amestecate naționalități, dar' abia e vr'un comitat sau ținut unde se nu fie și o sfîrșimătură de Unguri. Și, după „P. N.“, e un lucru pe dos și o vătămăre pentru „patrioți“, că în regimentele din Țeara-Ungurească nu se introduce limba ungurească. Atîta ar mai lipsi!

*

Italia despre noi. Ziarul italian „Veneto“ publică un articol intitulat „Maghiaria și Maghiarii“, din care scoatem următoarele rînduri: „Există în Europa o țeară, unde înfloresce sclăvia, dacă nu după nume atunci de sigur de fapt, și țeara aceasta e Ungaria, unde cetățenii de naționalitate nemaghiară, sînt adevărați robi ai stăpînirii maghiare atît cu trupul cît și cu sufletul. În Ungaria trăesc 10 milioane robi, cu toate că ne aflăm la sfîrșitul veacului al XIX-lea“. După aceasta foaia italiană explică poziția de drept de stat a Ungariei și se întreabă: „Prin urmare ce voesc Maghiarii? Toate le vreau. Voesc să înghiță toate naționalitățile nemaghiare, și spre ajungerea acestui scop, asupresc celelalte popoare în modul cel mai neîndurat“. Aducînd cîteva exemple bine cunoscute întru spriginirea de mai sus, ziarul sfîrșește: „Maghiarilor le lipsesc două însușiri foarte trebuincioase pentru a fi vrednici de libertatea de care se bucură: pătrunderea politică și respectul libertății altui. Dacă nu vor ști să-și înfrîneze șovinismul, se vor prăbuși tot așa de repede precum s'au urcat“.

*

Importul de carne în Sibiu. Scumpirea peste mîsură a cîrnilor în orașul nostru de cînd cu oprirea importului aceleia, a pus pe gînduri întregă populațiunea. De unde înainte de asta cu un an-doi chilogramul de carne de vită se plătia cu 27 cr., astăzi acela costă 60—62 cr., aproape ca în capitalele cele mari. Această împregiurare a îndemnat în cele din urmă pe un membru al reprezentanței orașenești să facă întrebare în privința importului de carne.

În ședința dela 26 c. reprezentanța orașenească, s'a ocupat cu aceasta. Membrul Dr. Wolff luînd cuvîntul în această afacere, a propus ca magistratul să permită fără întîrziere importul de carne în toate zilele pe lîngă observarea normelor legii sanitare și industriale. Propunerea dlui Dr. Wolff a fost spriginită de domnul Dr. Aurel Brote, care a recomandat-o spre primire. La votarea ce a urmat după acea propunere a fost primită cu majoritate de voturi.

Această hotărîre îi privește foarte de aproape cu deosebire pe locuitorii comunelor românești Poplaca și Reșinari, care pot acuma vinde în toate zilele carne în Sibiu, ceea-ce de un timp încoace a fost oprit.

*

Țigani degerați. Se telegrafează din Timișoara că în noaptea de 25 c. trei Țigani au fost găsiți degerați în corturile lor în drumul țerii. Bieții au cerut înzadar sălaş peste noapte la o cărcimă. Tot atunci a fost găsit degerat și un tăietor de lemne în pădure.

*

Sosirea principelui moștenitor român în țeară. Despre sărbătorile ce se vor da cu ocazia sosirii în țeară a AA. LL. Regale principelui Ferdinand și principesei Maria, aflăm din foile de dincolo că cele 32 de căsătorii (câte o păreche de fiecare județ) se vor săvârși toate în aceeași zi și aceeași biserică: biserica sfântului Spiridon. Cununia se va oficia de către metropolitul primat asistat de 12 arhierii și de 32 de preoți. AA. LL. Regale vor asista ca nuni și deosebit de AA. LL. Regale pentru fiecare păreche va mai fi un nun și o nună, care în numele AA. Lor, vor lua parte la ceremonie. În momentul când se va cânta: „Isaia dăntuește“ toate părechile cu nunii lor vor forma un singur cerc. Dl. Al. Odobescu se ocupă cu arangiarea acestei sărbători, care promite a fi pe atât de interesantă pe cât este de nouă. Tot din aceleași foi aflăm mai departe că societatea doamnelor române „Furnica“, pregătește un minunat costum național pentru Altea Sa Regală principese Maria, pe care-l va da ca dar de nuntă cu ocazia sosirii A. S. R. în țeară. Costumul este de o frunseță ne mai pomenită

*

Lupii în România. Locuitorii din partea muntoasă a județului Rîmnic-Vâlcea în România pe lângă ger mai au de a suferi și din pricina lupilor. O mulțime de săteni au rămas fără vite, care au fost mâncate de dihăni. Acestea umblă în haite mari ziua în ameaza mare și se dau și la oameni. Prin locurile muntoase zăpada e de 7 palme.

*

Jertfele frigului. Cetim în foile din România: De o vreme încoace gerul e nemiluit. Oamenii s'au luat de gânduri și nu mai știu ce să facă. În mai multe părți ale țării s'au întâmplat nenorociri îngrozitoare din cauza viscolelor. Astfel pe drumul care duce la comuna Boșteni (județul Rîmnic-Vâlcea) a fost găsită moartă de frig o femeie; o altă femeie din comuna Căzanești și un locuitor din Crăpăturile, amândouă în același județ, deasemenea au înghețat. Toți trei au fost găsiți înveliți în zăpadă. Trupurile nenorociților erau înțepenite și vinete.

*

Un craiu cumplit. În Sudan, (Sudanul e o țeară în Africa, mărginașe cu Egiptul), se află un ținut numit Segou-Sikoro, ai cărui crai s'au făcut vestiți prin tirania grozavă și prin versistările neconținute de sânge. Cel din urmă din acestia a fost Dekoro. Acesta avea obiceiul să omoare în fiecare zi câțiva robi numai fiindcă îi plăcea să vază curgând sângele. Într-o zi a trimis vestitori prin tot ținutul, ca să spună locuitorilor să se adune pe câmpia de lângă orașul crăesc, căci vrea să le arete un lucru cum n'au mai văzut. Poporul s'a adunat în număr mare. Venind și craiul a pus să defileze pe dinaintea lui o mulțime de robi și roabe. Apoi a poruncit să li-se lege la toți ochii și 'i-a pus în șir unul lângă altul. La un semn al lui, soldații au început să deie în nenorociți cu săcurile și sulile, omorând în câteva minute vre-o 80 dintre ei. Ceialalți au fost iertați. Dar' ei, însoțindu-se mai târziu cu alți nemulțumiți, s'au jurat să omoare pe craiul. Pe când acesta făcea într-o zi scaldă, ei au intrat în palatul lui, 'i-au prins femeile și copiii și 'i-au legat. Apoi 'i-au adus în casa de scaldă și în fața craiului li-au tăiat capetele. Apoi au luat pe craiul, 'i-au întins pe o scândură și au început să-l înțuească cu piroane ascuțite și lungi. Chinuirea a ținut o jumătate de zi, căci chinuitorii băteau piroanele încet și se desfătau la țipetele gro-

zave ale craiului, care în sfârșit a murit. După acestea răsculații au și luat orașul crăesc în puterea lor și unul dintre ei a fost ales ca craiul.

*

Cum se vânează tigrii în India?

India e o țeară mare în partea de Meazăz-Răsărit a Asiei (una din cele cinci părți de pământ). În această țeară se găsesc păduri foarte mari, în care trăiesc tot felul de jivine și fiare sălbătice, precum lei, tigri, șerpi și altele. Aceste jivine primejdioase omoară în tot anul o mulțime nenumărată de oameni și vite. Dintre toate însă nici una nu e așa de lăcomă și de sălbatică ca tigrul. Îndrăzneala acestei fiare puternice e atât de mare încât până și în mijlocul unei mulțimi de sute de oameni își ia prada, ba intră chiar și în casele oamenilor. Pentru stăpânirea acestei fiare grozave se fac vânătoare mari. Aceste vânătoare, la care se însoțesc mulțime de lume, sunt împreunate cu mari primejdii. Se întâmplă adeseori, că mulți din vânători cad jertfa acestei fiare înspăimântătoare. Omul însă nu de geaba are minte, el știe să-și ajute la toate și astfel nu demult a găsit un mod mai ușor de a vâna tigri. Eată cum: Vânătorii bogăți zidesc prin locurile pe unde se țin tigri mai mulți niște căsi tari de peatră. Când vreau să vâneze ei se închid în una din aceste case. Nu uită însă a lega mai înainte de un stâlp afară o capră, un vițel sau altă vită. La țipetele animalelor aleargă tigri din toate părțile ca să-și sfășie. Vânătorii auzind urletele lor es afară. Unii din ei aprinde o lampă anume făcută pentru aceasta. În lampă se află o materie ce respândește o lumină așa de orbitoare, încât tigrii înmărmuriți de spaimă și orbiți de raze se opresc în loc. Ei nu mai pot face un pas. În acest timp vânătorii trag asupra lor cu puștile.

*

O femeie căpitan de tâlhari.

Politia și gendarmii din Sardinia (un ostrov sub stăpânirea Italiei), aveau de o vreme încoace foarte mult de furcă cu o ceată înfricoșată de haiduci, al căror căpitan era o femeie, și încă baroneasă. Baroneasa se chema Maria de Irgoly. Baroneasa aceasta era temută de toată lumea și în toată Sardinia n'a rămas aproape nici un om bogat, pe care să nu-l fi jefuit cu tovarășii ei. Haiducii Mariei sunt toți tineri foarte îndrăzneți și criminali de cei mai înfricoșăți. Pe vremea când trăia baronul de Irgoly, el era căpetenia haiducilor, ear' după moartea lui, s'a pus baroneasa în capul haiducilor și apoi ține-te la jafuri și omoruri. Într-una din zilele trecute s'a întâmplat o luptă pe viață și pe moarte între haiduci și gendarmi. Baroneasa Maria a omorât 3 gendarmi. Dar' unul a luat-o la ochi și 'i-a trântit un glonț în piept, omorându-o pe loc. Tovarășii ei care au mai rămas neomorțiți sau nerăniți au luat-o la fugă. Astfel s'a sfârșit viața unei femei, care a fost vreme îndelungată spaima Sardiniei. Maria de Irgoly a fost închisă de 3 ori și judecată la temniță pe viață. Dar' totdeauna a fugit din închisoare. Ea avea draguți în toate orașele țării.

vătavului Ioan Nica din Terenteaz, îmbrăcați în mândrul port național, au executat tradiționalele jocuri naționale „Călușerul“ și „Bătuta“, și care au reușit de minune. Și cu această ocaziune coriștii noștri au dovedit străinilor, care au luat parte la concert, că: Românul este vrednic de numele seu.

Petrecerea peste tot a fost bine cercetată și animoasă. La reușirea petrecerii, în primul loc se cuvine laudă domnului învățator din loc Mateiu Milencovici, care în calitate de președinte al corului, nu cruță nici timp nici osteneală numai ca societatea noastră să poată înainta; nu mai puțină laudă merită și vrednicul plugar din Feni Ioan Țibu, vicepreședintele corului, care asemenea nu cruță nimic, atunci când numai este vorba de înaintarea națiunii.

Onoare lor!! La cassă au încurs 45 fl., din care scoțându-se chietuelile în suma de 20 fl., rezultă un venit curat de 25 fl.

Suprasolviri au încurs dela următorii domni: Bogoliub Pavloviciu, neguțător 7 fl.; Ioan Gross, notar comunal 3 fl.; Vladimir Paunkits, pretor în Modos 2 fl.; dela domeniul din loc 2 fl., pentru care dar, în numele corului nostru vocal, primească numiții domni cea mai profundă mulțumire.

Cu stimă

Pava Bogdan,
cassarul corului vocal.

LOTERIE.

Tragerea din 28 Ianuarie n.

Timișoara: 56 14 28 85 19
Viena: 57 67 27 49 46

Tragerea din 2 Februarie n.

Brünn: 19 24 49 48 79

Tîrgurile din săptămîna viitoare.

Duminică, 24 Ianuarie: Armeni, Nadeș, Gherla.
Luni, 25 Ianuarie: Magheruș.
Marți, 26 Ianuarie: Papoț, Gărbău.
Mercuri, 27 Ianuarie: Cetatea-de-Baltă.
Joi, 28 Ianuarie: Cosvenii, Ida-mare, Gorosleul-mare.
Vineri, 29 Ianuarie: Zabola.
Sâmbătă, 30 Ianuarie: Covasna.

Tîrgurile din Ungaria.

Duminică, 24 Ianuarie: Beiuș.

Tîrgul de rîmători în Steinbruch. În 25 Ian.

n.: s'au notat: ungurești bătrîni grei 45.— cr. până 46.— cr., de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., ungurești grei tineri 48.— cr. până 49.— cr., de mijloc 47.— cr. până 48.— cr., ușori 45.½ cr. până 46.— cr., marfă țerănească grea 45.— cr. până 46.— cr., de mijloc 46.— cr. până 46.½ cr., ușoară 44.— cr. până 45.— cr., românești, de Bakony, grei — cr. până — cr., transito grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sârbesti grei 44.— cr. până 45.— cr., transito de mijloc 44.— cr. până 45.— cr., transito ușori 43.— cr. până 44.— cr.

Călimdarul săptămîinii.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele	
	Dum. Fiului rătăcit. gl. 2, sft. 2.	rés.	ap.	
Dum.	24 Cuv. Xenia	5 Agata	7 34	4 56
Luni	25 + P. Grigorie Teol.	6 Dorotea	7 33	4 58
Marți	26 Cuv. Xenofont.	7 Pomuald	7 31	5 0
Merc.	27 + P. Ioan gură de aur	8 Ioan Mil.	7 29	5 2
Joi	28 C. P. Efreim Sirul	9 Apolonia	7 28	5 3
Vineri	29 Ad. Măr. Ignatie	10 Scolastica	7 26	5 5
Sâmb.	30 (+) SS. Vas G. Ioan	11 Eufrosina	7 24	5 7

Redactor responsabil: **Ioan Russu Șirianul.**

Loc deschis.

Dare de seamă și mulțumită publică.

Feni, în 11 Ianuarie 1888.

Corul plugarilor români din Feni, a aranjat în seara Sfântului Botez un concert împreunat cu joc în ospătăria mare din loc. La finea concertului, 18 coriști, sub conducerea

M. KRASSOWSKY SIBIU

Nr. 16, PIATA-MARE Nr. 16.

Prima prăvălie cu lipscănie
pentru dame și domni, și
confecțiune gata pentru dame,
serviciu solid, și

☛ cele mai ieftine prețuri. ☛

Mustre [43] 3—
se capătă la cerere gratis și franco.

Iosif Nerlinger

Sibiu

Strada Cisnădiei Nr. 32.

Am onoare a anunța P. T.
Publicului, că sînt aplicat a
executa toate [99] 3—3

lucrările de sticlărie,

precum punerea de geamuri în
biserici, de sticlă fină și ordi-
nară, mai departe execut și
icoane cu podoabe de aur.

Cu prețurile cele mai ieftine.

Institut Tipografic în Sibiu.

Au eșit de sub tipar:

A doua edițiune
din.

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din
comitatul Sibiu“.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

Au eșit de sub tipar:

DICTIONAR

român-germân și germân-român

de

Sab. Pop. Barcianu,

odin. paroch gr.-or în Rășinari, asesor consistorial etc.

Revidat și completat

de

Dr. D. P. Barcianu.

Partea I. Română-germână.
704 pagini.

☛ Prețul 2 fl. 50 cr. v. a. ☛

Partea II. Germână-română
1152 pagini.

☛ Prețul 3 fl. 80 cr. v. a. = 10 lei. ☛

Depositor general

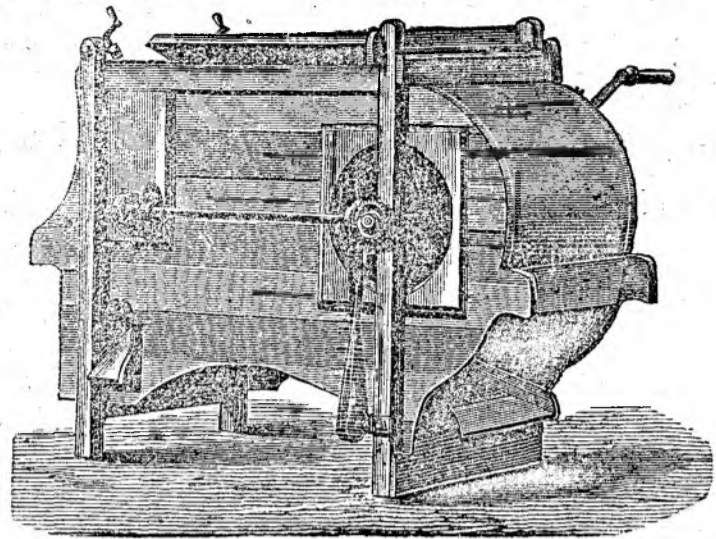
pentru România la librăria lui

Alexandru Degenmann,

București, Calea Victoriei 53.

NB. Pentru trimiterea prin postă 20 cr. v. a. de
exemplar.

A. TÖRÖK,
fabrică de mașini în Sibiu.

A. TÖRÖK,
fabrică de mașini în Sibiu.

A. TÖRÖK, FABRICĂ DE MAȘINI ÎN SIBIU.

Recomandă cu prețurile cele mai ieftine și cu condițiunile de plată cele mai
avantajoase: [100] 3—

Pluguri ordinare și schimbătoare de toate
sistemele, precum și roțile de pluguri.
Pluguri de săpat pentru cucuruz și napi.
Mașini de sămenat pentru cucuruz, napi,
grâu și ovės.
Extirpatori de toate mărimile.
Grape de mușchiu.
Grape diagonale.
Oblii de fenațe.
Mașini de tăiat fân și paie în toate mă-
rimile.

Mașini de tăiat pentru napi și cartofi.
Trieuri de toate sistemele.
Ciure-Backer de toate mărimile.
Mașini de îmblătit pentru mână.
Mașini de îmblătit cu vârtegiu pentru
1—4 cai.
Mașini de îmblătit cu vânturătoare.
Vârtegiuri pentru 1—8 cai.
Curele în toate lățimile și mărimile.
Părți de rezervă pentru toate mașinile
am totdeauna în deposit.

☛ Reparaturi se execută prompt și cât se poate de ieftin. ☛

La „Institutul Tipografic“ în Sibiu se află următoarele
tablouri de vëndare:

Deputațiunea română la Viena.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Vandalismul din Turda,

6 fotografii, care representă după natură casele dlui Dr. Rațiu
după devastarea lor.

Prețul fiecărei fotografii 1 fl.

Românii la Dobrița

sau

condamnarea Dlui Dr. Vasile Lucaciu.

Prețul 1 fl. 50 cr.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIU.

Au eșit de sub tipar:

Călindarul Poporului

pe anul comun

☛ 1893. ☛

Cuprinsul: Călindarul astronomic și bisericesc, cu povețe economice pe fiecare
lună. — Cronologie pe anul 1893. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. —
Correspondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scara tim-
brelor. — Autoritățile bisericesci în Ungaria. — „Făr' de noroc“, novelă de Ioan
Russu-Șirianul; „Femeia numai după urs nu se duce“, poveste. — *Economic:*
Ceva despre pâne; Un nou pom prețios; Cât costă urina? Curățirea pălărilor de
pâslă; Care găină când produce ouă multe. — *Poesii:* „Vântul“, de G. Coșbuc;
„Craiu ielelor“, de Goethe, trad. de S. P—u; „Cortegiul“, de N. Țincu; „Mu-
sica“, de N. G. Radulescu; „În copilăria mea“, de M. Grigoriadi de Bonachi;
„Ca astăzi“, de Veronica Micle; „Poet și critic“, de G. Coșbuc. — *Partea hazlie:*
Reporter modern; Un lăudăros; Nu-i de vină; Calcă-a popă; Tiganul și iepuroaica. —
Doine populare. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Insetate.

☛ Numai 20 cr. exemplarul. ☛